

Forskningsprogram Civilt försvar 2024

Under 2024 har FOI påbörjat uppbyggnaden av ett sammanhållet och långsiktigt forskningsprogram för det civila försvarets behov. Den regeringsfinansierade forskningen har bedrivits inom de fyra tematiska områdena Befolkningsskydd och övrigt civilförsvar, Försörjningsberedskap och ekonomiskt försvar, Psykologiskt försvar och försvarsvilja, samt Civilt försvar som sammanhängande system.

DEN PÅGÅENDE UTVECKLINGEN av det civila försvaret drivs av den negativa omvärldsutvecklingen med krig i Europa och spänningar i närområdet. Behoven inom det civila försvaret är stora och kunskapsuppbyggnad för att stödja förmågeutvecklingen är angelägen. Nato-medlemskapet förstärker ytterligare behoven inom en rad områden. Forskningsprogram Civilt försvar bidrar till att tillgodose de civila aktörernas samlade kunskapsbehov för det civila försvarets utveckling, från central till lokal nivå. Forskningen ska bidra till ökad sammantagen totalförsvareffekt, genom att stödja förmågeutveckling inom civilt försvar.

Verksamheten ska präglas av sammanhängande kunskapsutveckling, i syfte att stödja utvecklingen av ett sammanhängande totalförsvar. Programmet skapar förutsättningar för att göra FOI till en nationell integritetskritisk kunskapsresurs för det civila försvaret, dels för långsiktig kunskapsförvaltning och kunskapsutveckling, dels för snabb kunskapsavtappning vid behov, vid uppkomna krissituationer och omvärldsförändringar, ytterst krig.

Under 2024 har forskning och fördjupade förstudier inom programmet bedrivits inom följande fyra tematiska områden, tillika projekt:

Befolkningsskydd och övrigt civilförsvar

Behandlar den del av det civila försvaret som syftar till att skydda befolkningens liv och hälsa, vilket bl.a. omfattar förvarning, ut- och inrymning, skyddsrum, räddningstjänst, CBRN-skydd, samt informationsspridning om dessa funktioner. Forskningen omfattar även civil-militär samverkan, sjukvårdsresurser, kommunala infrastruktur tjänster, strategisk kommunikation, befolkningsskyddets säkerhetspolitiska dimensioner samt militärteknisk utveckling och vapenverkan.

Försörjningsberedskap och ekonomiskt försvar

Omfattar forskning som syftar till att bidra med sådan kunskap som stärker totalförsvarets uthållighet och motståndskraft. Forskning inom området utgår från att en god försörjningsberedskap och en fungerande samhälls-ekonomi utgör avgörande förutsättningar för såväl det civila som det militära försvarets förmåga. Forskning bedrivs både om hoten och sätt att möta hoten, med olika tidsperspektiv och med hänsyn till relaterad policyutveckling inom EU och Nato.

Psykologiskt försvar och försvarsvilja

Behandlar samhällets strävanden mot motståndskraft i totalförsvarets kognitiva dimension, dvs. de aspekter som fokuserar på informationsbearbetning, kommunikation, idéspredning och viljeyttringar. Forskning om psykologiskt försvar handlar om att bidra med kunskap för att säkra myndigheters kommunikationsvägar, hantera informationspåverkan och att skapa och upprätthålla en verksam försvarsvilja. Området innefattar även hur en totalförsvarskultur, som samtidigt värnar mångfald, demokratiska fri- och rättigheter och säkerhet i hela landet, kan vidareutvecklas.

Civilt försvar som sammanhängande system

Undersöker hur det civila försvaret kan styras för att växa fram på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt, i samspel med den fredstida krisberedskapen och det militära försvaret. Forskningen omfattar analyser av den rådande styrningen, studier av beredskapsaktörernas tolkningar och förhållningssätt till styrningen på lokal, regional och civilområdesnivå, samt relationer och gränzytor mellan stat, marknad och civilsamhälle. ■

Under 2025 inleds etableringen av ytterligare ett tematiskt forskningsområde: *Samhällsfunktionalitet och sektorsspecifika totalförsvarsfrågor*